

“Een beetje slecht” bestaat niet, kwartsstof is gewoon slecht’

J&E vraagt aandacht voor vrijkomend kwartsstof bij kunstgrasaanleg

Volgens kunstgrasspecialist J&E Sports verdienen gezonde arbeidsomstandigheden meer aandacht, specifiek als het gaat om de vraag: wat gebeurt er op het veld bij de aanleg, wat kan wel en wat kan niet? ‘Eén ding is zeker: in het stof rondrijden, dat kan echt niet’, zegt directeur Ed Korstanje. ‘Maar te vaak gebeurt dat nog wel, ook ten nadele van de omgeving.’

Auteur: Karlijn Raats

J&E heeft de afgelopen jaren proactief stappen gezet om bij te dragen aan een betere wereld. Zo werd er elektrisch materieel aangeschaft voor een schoner milieu. Daarnaast schafte J&E C1-vrachtwagens met meer laadvermogen aan en werkt het bedrijf met PBM's voor het bevorderen van de veiligheid. Maar naast milieu en veiligheid vindt men bij J&E dat ook gezonde arbeidsomstandigheden aandacht verdienen. Directeur Korstanje: ‘Bijvoorbeeld als het gaat om vrijkomend kwartsstof, dat uit vervulde zandpartijen vrijkomt wanneer het de silo's verlaat. Dat zorgt niet alleen voor ongezonde arbeidsomstandigheden, maar ook voor omgevingsstof.’

Kippers met knijpers

Kwartsstof (kristallijn silica) komt vaak voor in zand. Langdurige blootstelling hieraan kan ernstige gezondheidsproblemen veroorzaken, zoals silicose (een longziekte), longkanker en andere ademhalingsproblemen. Het risico hangt af van hoelang en hoe vaak je aan het kwartsstof wordt blootgesteld en hoe goed je jezelf beschermt. Gelukkig zijn kunstgras-

verleggers niet dagelijks bezig met het verwerken van zand: in het hoogseizoen hoogstens één dag per week of per twee weken. ‘Ook werken we 80 procent van de tijd met kippers die het zand met een knijper in de zandstrooier storten’, vertelt Korstanje. ‘Hierbij komt nauwelijks kwartsstof vrij. Het weinige stof dat wel vrijkomt, daalt direct neer op het veld en veroorzaakt geen overlast in de vorm van omgevingsstof. Als je op zo'n moment langs het veld staat, heb je daar geen last van. Onze medewerkers zijn verplicht om een P3-stofmasker te dragen tegen inademing van schadelijke deeltjes. Dat is bij deze werkzaamheden voldoende om hinder en irritatie te voorkomen, zo blijkt uit een onderzoek uit 2014.’

Silo's

De overige 20 procent van de tijd werkt J&E met zand uit silo's. Zandleveranciers maken meestal gebruik van silo's als de bereikbaarheid slecht is. Ook dienen silo's in het voor- en naseizoen vaak als opslag, omdat er dan meer kans is op regen of onstabiel weer. Korstanje legt uit: ‘Silo's kunnen volgespoten worden met zand. Als het dan de volgende dag regent, hoeft dat zand niet direct gestrooid te worden. Gebruik je kippers, dan moet het zand op een regenachtige dag direct op een nat veld gestrooid worden en dat gaat moeizaam. In het voor- en najaar blijft zand langer nat; in de zomer is een regenbui minder problematisch. Het zand droogt dan snel op door de droge dagen die volgen. Daarnaast hebben zandleveranciers in het voor- en naseizoen meestal minder kippers en knijpers beschikbaar dan in de zomer. Daarom moeten ze dan gebruikmaken van silo's.’

Hinder van kwartsstof bij vervullen silo's

Normaal gesproken levert een silo met aanlegzand geen problemen met kwartsstof op, maar bij vervullen spuit een bulkwagen het zand

met hoge druk van onderaf de silo in. Hierdoor kunnen kleine kwartsstofschildertjes van het zand loskomen. Dit stof verdwijnt niet; het komt vrij uit het nagevulde zand zodra de silo wordt geopend om het zand in de zandstrooier te laten vallen. ‘Als er te veel kwartsstof is, ontstaat er tijdens het zand strooien een grote stofwolk rond de zandstrooier. Soms is die zo groot dat je het veld en de zandstrooimachine niet meer ziet. Onze medewerkers dragen dan wel een P3-mondkapje, maar het stof komt nog steeds in hun ogen. Als je op zo'n moment langs het veld staat, sta je vol in de stofwolk en ervaar je hinder in je ogen, neus en mond’, zegt Korstanje. ‘Enkele weken geleden hebben we een werk op eigen initiatief stopgezet om de gezondheid van onze medewerkers en de omgeving te beschermen. Zoals wel vaker het

‘Het is geen topprioriteit, maar dat zou het wel moeten zijn’

geval is, was er bij het sportclubgebouw een bso (buitenschoolse opvang) waar kinderen buiten speelden. De wind stond verkeerd en het werk veroorzaakte niet alleen een stofwolk rond de zandstrooier, maar ook omgevingsstof bij de bso. Het voelde niet verantwoord om door te werken. Eigenlijk is het vreemd dat een aannemer zelf het werk moet stilleggen en daar ook nog extra kosten voor moet maken. En dit was niet eenmalig; het is al meerdere keren gebeurd.’

Ed korstanje

‘De wind blies de stofwolk naar de spelende bso-kinderen. Het was niet verantwoord om door te werken’

Aanpakken bij de bron

Korstanje erkent dat het geen nieuw probleem is, kwartsstof dat uit silo's vrijkomt bij gebruik van aanlegzand. Waarom vereist dit dan nu een snelle oplossing? 'De gezondheid van mensen die aanwezig zijn bij de aanleg en in de omgeving, zoals kinderen die buiten spelen bij bso's of in woonwijken, baart ons zorgen. We hebben dit probleem al een paar keer besproken met zandleveranciers, maar verandering gaat niet van de ene op de andere dag', aldus Korstanje. Het liefst zou hij zien dat opdrachtgevers zich net zoveel zorgen maken over wat er op het veld gebeurt als J&E. 'Op dit moment is het nog vooral eigen verantwoordelijkheid, zoals het gebruik van milieuvriendelijke elektrische machines, bussen met een hoger laadgewicht en veiligheidsverhogende PBM's. Deze maatregelen worden vaak nog niet expliciet voorgeschreven of gecontroleerd. Zo wordt ook excessief vrijkomend kwartsstof nog niet aangepakt bij de bron, de zandleverancier.'

Bestekseis

Daarom heeft J&E onlangs drie bestekschrijvers benaderd, om te praten over het vrijkomen van kwartsstof en om ideeën voor te leggen voor een betere regulering van de werkwijze. 'Deze bestekschrijvers waren het volledig met ons eens. Een mogelijkheid die ze zagen, was om in bijlage 3 van het bestek op te nemen dat zand geen omgevingsstof mag veroorzaken. Als opdrachtgevers dit voorschrijven, kunnen wij en andere verlegbedrijven zand van de leverancier eisen waaruit geen exces aan kwartsstof vrijkomt.'

In zo'n bestekseis staat niet beschreven hoe zandleveranciers dit overmatig vrijkomende kwartsstof moeten voorkomen. Volgens Korstanje zou het vernevelen van het zand tijdens het inblazen in de silo een oplossing kunnen zijn. 'Het zand moet dan wel het juiste vochtgehalte hebben; anders komt het de silo niet uit. Een andere oplossing is de inzet van meer kippers met knijpers. Het is zeker niet zo dat de boodschap bij de bron, de zandleverancier, aan dovemansoren gericht is. Maar er kan alleen een structurele oplossing komen voor iedereen – niet alleen voor J&E – als dit punt meer aandacht krijgt.'

J&E doet nu een voorzet, maar vindt dat de markt als geheel zich moet afvragen hoe dit moet worden aangepakt. Korstanje: 'Samen komen we sneller tot een oplossing voor iedereen dan als wij deze kwestie als enige blijven aankaarten. Het is nu geen topprioriteit, maar dat zou het wel moeten zijn. Het gaat er niet om dat we 80 procent van de tijd geen overlast ervaren; 20 procent van de tijd is dat wél het geval. Dat is schadelijk voor onze medewerkers en de omgeving. "Een beetje slecht" bestaat niet; kwartsstof is gewoon slecht.'

Als zand vanuit een kipper met knijper in de zandstrooier valt, is er weinig overlast van kwartsstof.

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!